אין מוציאין. הוצאה שלא לצורך דלא אישתרי לכתחילה ביו"ט טפי מבשבת אלא אוכל נפש. והך דמשלין ב"ה: **עלעול מי שמעת להו.** דמשוי יו"ט לשבת: **עלעול לאו לורך הוצאה.** בתמיה. הלכך אי מזלזלת בעלעול מזלזלת בהוצאה: **להא דרבא.** דאמר לורך מקומו כלורך גופו: **מר.** פוסו"ל: **אלא יגבב.** דומיא דמחמה לגל ואסור בדבר שמלאכתו לאיסור: **שופא.** (ב) מלוהה: **לאו למימרא הו.** דהדיא ליתיב עלה לאו משום למימרא דהאי דשרי לעלעולי משום לורך גופו הוא: **שקילו שופא מקמיה דהנא.** דניחוט על מקומה קאמר ולורך מקומה הוא דהוה: **מחמה לגל הוה.** במקום הרע לה היתה ואי לאו דפרים בהדיא ליתיב עלה מאן דחזי סבר דמחמה לגל שרי ולמקומה לא היה לריך דלימא שיבא במקומה: **בי סדיוקא.** כרים של לבד שקורין פילטר"א: **בי שמשי.** בחמה: **אמר ליה שרי.** רבא לעעמיה דאמר [נ"א] דבר שמלאכתו להיתר אף מחמה לגל מותר: **אית לי אחריני.** איני לריך לגופו: **דרבנה סבירא לך.** דאמר מחמה לגל אסור. והלכה כרבא דאמר דבר שמלאכתו להיתר שרי לגמרי והבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ומקומו מותר ממחה לגל ולגל אגבב אסור: **מכבדום.** אישקוב"א שמכבדים בהן את הסולמן: **של מילאה.** (ג) בגדים לבבד שולמן שמלאכתו להיתר: **של סמרב.** בעין שלו לבבד את הבית דאסור משום אשוויי גומות דמודה רבי שמעון (ד) בפסיק ריפיה ולא יתות: **לצורך גופו.** למלאכת היתר: **אלא מחמה לגל בהא לימא רבי אלעזר אף של סמרב.** דבר שמלאכתו לאיסור ליבא מאן דאמר מחמה לגל: **וכן אמר רבי אלעזר.** של מילאה מותר של תמרה אסור ממחה לגל: **מתני' מעין מלאכה.** סוס מלאכה ואפי' איבה מעין הלאשונה: **לצוק לתוכה מקפה.** עבה דומיא דעיסה מעובבת במים: **גמ' הואיל ומוכנין על גבי אביהן.** כשבבבו היום: **מסיקין בכלים.** ביו"ט שהבי לאוין לטלטל ויטלטלם ויתנם לתוך האור: **ואין מסיקין בשברי כלים.** דהוו להו מוקלין ולא חזו לטלטול: **עליה בעלמא נינהו.** דהא מאתמול לשהקה קיימי: **וקתני אין מסיקין.** ולא אמרינן מוכנין היו אגב אביהן אלא אמרינן נולד נינהו ואסירי: **מר סבר מוכן הוא.** כיון דרלאי לשוס מלאכה. ומר סבר נולד הוה דמאתמול לאו להבי מלאכה הוה קאי אלבר מעין מלאכתו בעינן: **הא רבי יהודה.** מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים דאית ליה מוקלה. ומר סבר נולד הוה דמאתמול לאו להבי מלאכה הוה קאי אלבר מעין מלאכתו בעינן: **הא רבי שמעון.** דלית ליה מוקלה ולית ליה נולד: **והא.** דתניא אף בכלים אין מסיקין: **רבי נחמיה היא.** דאמר אין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו. ומפרש במסכת יו"ט פרק המביא

הא רבי נחמיה. דסבירא ליה דאין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו הרגיל בחול כדמפרש בפרק במה מדליקין (לעיל דף לו.). והאי נמי אין רגיל בחול לצרוף אותו: **ורבא אמר אפילו ברה"ר.** ודהני דנשברו בע"ש קאמר דאי בנשברו בשבת האמר בפרק נוטל (לקמן דף קמב:) לרבא אית ליה מוקלה וכל שכן נולד: אין מוציאין את הקטן ואת הלולב ואת ספר תורה לרה"ר ובית הלל אמתירין אימר דשמעת להו לבית שמאי הוצאה בטלטול מי שמעת להו וטלטלת גופיה לאו משום הוצאה היא: ואף רב סבר לה להא דרבא דאמר רב מר שלא יגנב זהו בטלטול שלא לצורך ואסור בטמא שלא יגנב אבל לצורך גופו ולצורך מקומו מותר אני והא רב כהנא איקלע לבי רב ואמר אייתו ליה שותא לכהנא ליתיב עליה לאו למימרא דדבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו אין לצורך מקומו לא הכי אמר להו שקולו שותא מקמי כהנא ואי בעית אימא התם מחמה לצל הוה רב מרי בר רחל הוה ליה ההיא בי סדיותא בשמשא אתא לקמיה דרבא אמר ליה מהו לטלטולינהו אמר ליה שרי אית לי אחרינא חזו לאורחין אית לי נמי לאורחים אמר ליה גלית אדעתיך דרברבה סבירא לך לכולי עלמא שרי לדידך אסיר אמר רבי אבא אמר רבי חייא בר אשי אמר רב מכבדות של מילתא מותר לטלטלן בשבת אבל של תמרה לא רבי אלעזר אומר אף של תמרה במאי עסקינן אילימא לצורך גופו ולצורך מקומו בהא לימא רב של תמרה לא והא רב כרבא סבירא ליה אלא מחמה לצל בהא לימא ר' אלעזר אף של תמרה לעולם מחמה לצל אימא וכן אמר רבי אלעזר: **מתני' כל הכלים** הניטלין בשבת שבריהן ניטלין עמהן ובלבד שיהו עושין מעין מלאכה שברי עריבה לכסות בהן את פי החבית שברי זכוכית לכסות בהן את פי הפך רבי יהודה אומר בלבד שיהו עושין מעין מלאכתן שברי עריבה לצוק לתוכן מקפה ושל זכוכית לצוק לתוכן שמן: **גמ' אמר** רב יהודה אמר שמואל מחלוקת שנשברו בשבת דמר סבר מעין מלאכתן אין מעין מלאכה אחרת לא ומר סבר אפילו מעין מלאכה אחרת אבל נשברו בשבת דברי הכל מותרין הואיל ומוכנין על גבי אביהן מותר מותיב רב זוטראי מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים דנשברו אימת אילימא דנשברו מערב יום טוב עצים בעלמא נינהו אלא לאו ביום טוב וקתני מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב יהודה אמר שמואל מחלוקת שנשברו בשבת דמר סבר מוכן הוא ומר סבר נולד הוא אבל מערב שבת דברי הכל מותרין הואיל והוכנו למלאכה מבעוד יום תני חדא מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים ותניא אידך כשם שמסיקין בכלים כך מסיקין בשברי כלים ותניא אידך אין מסיקין לא בכלים ולא בשברי כלים הא רבי יהודה הא רבי שמעון הא רבי נחמיה אמר רב נחמן הני ליבני דאישתיור מבנייא שרי לטלטלינהו דחזו למיזגא עלייהו שרגינהו ודאי אקצינהו אמר רב נחמן אמר שמואל חרס קטנה מותר לטלטל בחצר אבל בכרמלית לא ורב נחמן דידיה אמר אפילו בכרמלית אבל ברה"ר לא ורבא אמר יאפילו ברה"ר ואזדא רבא לטעמיה דרבא הוה קאזיל בריתקא דמחוזא אתווסאי מסאניה טינא אתא שמעיה שקל חספא וקא מכפר ליה רמו ביה רבנן קלא אמר לא מיסתייא דלא גמירי מיגמר נמי מגמרי אילו בחצר הואי מי לא הוה חזיא לכסויי ביה מנא הכא נמי חזיא לדידי אמר רב יהודה אמר שמואל מגופת חבית שנכתתה (ה) מותר לטלטל בשבת תניא נמי הכי (ו) מגופה שנכתתה היא ושבריה מותר לטלטלה בשבת ולא (ז) יספות ממנה שבר לכסות בה את הכלי ולסמוך בה כרעי המטה ואם זרקה באשפה אסור מתקיף לה רב פפא אלא מעתה זריק ליה לגלימיה ה"נ דאסור (ח) אלא אמר רב פפא אם

ומהשתא לא קיימי לבנין אלא ליבב עליהם ותורת כלי עליהם: **שרגינהו.** אי סדרן זו על זו ודאי אקצינהו לצורך בנין אחר: **נחלר.** דשכיחי בה כלים שהתקם הזה לאוי לה להם לכיסוי ותורת כלי עליו: **אבל לא בכרמלית.** אפי' בתוך ד' אמות דלא שכיחי בה מאני ולא חזי לכסויי: **אפילו בכרמלית.** הואיל ולאו הכי"ל הוא שכיחי דאזלי ויתבי התם וחזי לכסות בו רוק: **ורבא אמר אף ברה"ר.** כיון דבאחר כלי הוא בעלמא נמי לא פקע שם כלי מיניה: **בריפקא.** שם רה"ר: **איפוואסי מסאניה טינא.** נתלכלך מנעלו בטיט: **כפר ליה.** מקנחו: **אמר רבא לא מספייה דלא גמירי.** מה אסור מה מותר: **אלא מיגמר נמי מגמרי.** מלמדין שיבוש שכיבש לאחרים: **לדידי.** לקיומו ואע"ג דלא שכיח הרי שם כלי עליו באחר: **שנתכתתה.** (ד) **מגופה.** של חבית שנתכתתה החבית: **היא.** המגופה: **ושבריה.** של חבית ניטלין בשבת דחזו לכיסוי מנא: **לא יספות.** (ה) יתקן להתיר בליטותיו ועוקליו בשבת דעביד כלי והוי מכה בפטיש: **ואם זרק.** מגופה זו לאשפה בטלה ממותרת כלי: **זריקה לגלימיה.** בשבת לאשפה בטלה ס"ל דאסור לטלטולי:

מבעוד

אומר ובלבד שיהו עושין מעין מלאכתן כו'. פי' מקפה, מרק. **בא** רב יהודה משמיה דשמואל להעמיד מחלוקת ר' יהודה ות"ק כשנשברו מע"ש. ולא עמד אלא כשנשברו בשבת, דת"ק סבר מוכן הוא, ור' יהודה סבר מעין מלאכה אחרת כנולד הוא כדמפרש בגמרא דהכל שוחטין. אבל מע"ש דברי הכל מותרין ואפילו לר' יהודה, הואיל והוכנו למלאכה אחרת מבעוד יום ואינו כנולד בשבת. וקיי"ל כרבנן וכלישנא בתרא דשמואל, בין נשברו בשבת בין נשברו מע"ש, מעין מלאכה סגיא. **תני** חדא מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים. פרוש בקעת, שברי עצים שמסיקין בהן כדכתיב ויבקע עצי עולה. **ותניא** אידך כשם שמסיקין בכלים כך מסיקין בשברי כלים, **ותניא** אידך אין מסיקין לא בכלים ולא בשברי כלים. לא קשיא הא

כו' **א** מיי' פ"ז מהלכות יו"ט הלכה ד סמג לאוין עה טוש"ע ח"ח סימן תקיח סעיף ח:

כו ב מיי' שבת הלכה ג סמג לאוין שם טוש"ע ח"ח סימן שח סעיף ג:

כח ג מיי' פכ"ו שם הלכה ג סמג שם טוש"ע שם סעיף מט:

כט ד מיי' שבת הלכה יב סמג שם טוש"ע ח"ח סימן שח סעיף ו:

ל ה מיי' פכ"ו שם הלכה ג טוש"ע ח"ח סימן שח סעיף ז:

לא ו ז ח מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ז:

הגהות הגר"א

[א] גמ' לעולם מחמה לגל. נ"ע גי' הגאונים וי"ל כר"ש סבירא ליה דדבר שאין מתכוין מותר:

מוסף רש"י

אין מוציאין את הקטן. כל מילי דלאו לורך אכילה (ביצה יב.) אלא אתריה הוצאה אלא לצורך ובני עלעול שלא לצורך נמי מזיגין ואפילו בני הספד ממון, ולב"ה דאמר הוצאה שלא לצורך מותרת מה"ת, בעלעול נמי לא מזיב רבנן (שם לז.). **ובלבד שיהו** עושין מעין מלאכה. שהתם מותר כלי עליהם (שם) כלומר אע"פ שאין לאוייה למלאכה ממש אלא לכסוי בעלמא (שם). מעין מלאכתן. הרלשונה (שם). מקפה. תבשיל עב, דהייט מעין עיסה (שם). **מסיקין בכלים.** דבני עלעול נמי ניכו ומעלעלין נמי להסיקן (ביצה לב. ולעיל כח:). **ואין מסיקין בשברי כלים.** שנשברו בו ביום, דהוו להו עולל (לעיל כח: ולקמן קמב.) דהשתא לא חזי לעלעול, ואי מעוס דחזו לסקה, אתמול לא להבי קיימא (ביצה לב.). **כך מסיקין בשברי כלים.** דלית להו מוקלה (שם). **לא בכלים.** דאין ניטלין אלא לצורך תשמישן, וכ"ש בשברי כלים דעולל הוא (שם). **דאישתיור מבנייא.** שנשתייריו לו לאחר שגמר בניינו (ביצה לא:).

רבינו חננאל

וזה שאמר רב שקולו שיתא מקמי כהנא, פי' שיתא, שרתא, והיא קורה כדמתרגמינן בצל קורתי, בטלל שירותי. רי"א חבילה. ריי"א רשת, כדכתיב ויפרשו עליו גרום בשחתם נתפש, ושיתא היא שחתא. פי' מכבדת, מטאטא שמכבדין הבית בהן. **הנהו בי סדווותא,** פי' כסתות, והוא כגון כרים וכסתות. **מתני' כל הכלים הניטלין בשבת שבריהן ניטלין [עמהן] ובלבד שהיו עושין מעין מלאכה וכו'.** ר' יהודה

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר שמואל מגופת חבית שנכתתה היא ושבריה מותר וכו' מגופת חבית שנכתתה: **(ב)** רש"י ד"ה שוחא מלוה. נ"ב וכן פי' בעל המאור על הבוא שוחא דהוו מנלו עלה בי מרי דפ' הנחל ומתכל דף קיח אבל הכא פי' כמו שביתא דהייטו קורה כמו הבוא שביתא דבי ר' פדת דפ' המולא תפילין דף קב ע"ב: **(ג)** ד"ה של מילאה של בגדים הכ"ל ותא"כ מ"ה מותר לכבד בהן השלחן: **(ד)** ד"ה שנכתתה החבית (מגופה וכו' החבית) תא"מ וכ"כ ס"ל אין זה: **(ה)** ד"ה לא יספות לא יתקן להסיר:

לעזי רש"י

פושו"ר [פושורי"ר]. מכוש.
פילטר"א [פילטרי"ש]. לבד.
אישקוב"א [אישקובי"ש]. מטאטא.

רב נסים גאון

הא ר' יהודה והא ר' שמעון והא ר' נחמיה. דברי ר' יהודה ור"ש בפרק במה מדליקין (דף כט) אמר רב יהודה אמר רב מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים דברי ר' יהודה ור' שמעון מתיר. ודברי ר' נחמיה הן שנאמרו כן במשנה ר' נחמיה אומר אין ניטלין אלא לצורך, וכמו שתירץ רבא ואמר ואתא ר' נחמיה למימר אפילו דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו ולצורך מקומו אין אבל מחמה לצל לא. ובתוספתא (פפ"ו) ר' נחמיה אומר אפילו טליתו ואפילו תרווד אין ניטלין אלא לצורך. בברייתא שנאמר בה אין מסיקין לא בכלים ולא בשברי כלים הן דברי ר' נחמיה. ובמס' יו"ט בפרק המביא כדי יין (דף לב) הזכירו עוד זה הדבר ואמרו תרי תנאי ואליבא דר' נחמיה. בלומר קצת התנאים סוברין כי ר' (יהודה) [נחמיה] שאני ליה בין שבות שבת לשבות יום טוב.

רבינו חננאל (המשך)

ר' יהודה הא ר"ש הא ר' נחמיה. הא דתני אין מסיקין בשברי כלים, ר' יהודה דמתניתין היא דחשיב שברי כלים בנולד. והא דתני מסיקין בזה ובזה, ר"ש היא דלית ליה מוקצה, ומיפרשא בגמרא דבמה מדליקין. והא דתני אין מסיקין לא בזה ולא בזה, ר' נחמיה היא דאמר אין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו. ומפרש

(ו) ביצה יב. לז., **(ז)** [ביצה לז. ע"ש ובפרש"י שם], **(ח)** ס"ל אמנו עלעול לאו לורך הוצאה היא, **(ט)** [נ"ר הרי"ף והגה"מ דמקיין], **(י)** [ע"ז נח:], **(יא)** חולין יד:, **(יב)** לעיל מח: כנו. לקמן קמב. ביצה לב., **(יג)** ביצה שם, **(יד)** [פוסקי פס"ין], **(טו)** [ערוך בערך ספת פי' לא יתמוך. פי' אחר לא יתכר], **(טז)** [לעיל עה.],

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מבעוד יום. גלי דעתיה מאתמול דלאו מגת הוא: **קרומיות של מחצלת.** שנפרדו מן מחצלת יפה: **כר המדורי אסברא לי.** כר המדורי פירש לי טעמו של דבר: **לכסות בה עפרא.** העומד לכסות בו לוחה. מ"ר אלא יעלה האבק: **שירי פרוזמיות.** טליתות כדאמר

אם זרקה מבעוד יום דעדיף מאלא מעתה זרק לגלימא מבעוד יום דכיון דלא היה מוכן מבעו"י ליכא לדמויי לגלימי: **מחצלת** גופה למאי חזיא. לרווחא דמילתא מפרש הכי אע"ג דלא בעי מעין מלאכה דאמר רב נחמן לעיל מרס קטנה מותר לטלטלה בחלר משום דחזיא לכסויי בה מגת:

הרי הן בכל הכלים הניטלין בחצר. לאו דוקא בחלר לרב נחמן ולרבא דשרו בכרמלית ורה"ר[א]:

בשעושין מעין מלאכתן. עושין מעין מלאכתן. והא דנקט תנור יתן דשברי תנור מדש אין רואין לכלוס:

בשברי דהאי תנור קמיפלגי. לפי מיכון זה תמיה הא דנקט תנור יתן דהיסק לאשון פליגי:

כמאן כר' אליעזר בן יעקב. ה"ה דה"מ למימר כרבי יוסי[ב] דשרי לקמן[ג] לטלטל כלים שאין להם בית אחיזה[ד] בכלי דחברינהו בארעא[ד] אלא[ה] משום דמשגח ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי:

ואזדו אם זרקה מבעוד יום לאשפה אסורה אמר בר המדורי אמר שמואל [א]קרומיות של מחצלת מותר לטלטלה בשבת מ"ט אמר רבא בר המדורי אסברא לי מחצלת גופא למאי חזיא לכסויי ביה עפרא הני נמי חזיין לכסויי בהו טינופת א"ר זירא אמר רב [ו]שירי פרוזמיות אסור לטלטלן בשבת [ז]אמר אביי [ח]במטלניות שאין בהן ג' על ג' דלא חזיין לא לעניים ולא לעשירים: ת"ר [ט]שברי תנור ישן הרי הן ככל הכלים הניטלין בחצר דברי ר"מ ר' יהודה אומר אין ניטלין העיד ר' יוסי משום ר"א בן יעקב על שברי תנור ישן שניטלין בשבת ועל [י]כיסויו שאינו צריך בית יד במאי קמיפלגי אמר אביי בעושין מעין מלאכה ואין עושין מעין מלאכתן קמיפלגי ואזדא ר' יהודה לטעמיה ור"מ לטעמיה מתקיף לה רבא אי הכי אדמיפלגי בשברי תנור ליפלגו בשברי כלים בעלמא אלא אמר רבא בשברי דהאי תנור קמיפלגי דתנן[ז] [יא]נתנו על פי הבור או על פי הדות ונתן שם אבן רבי יהודה אומר אם מסיק מלמטה והוא נסוק מלמעלה טמא ואם לאו טהור וחכמים אומרים הואיל והוסק מ"מ טמא ובמאי קמיפלגי בהאי קרא [יב]תנור וכירים יותץ טמאים הם וטמאים יהיו לכם רבי יהודה סבר מחוסר נתיצה טמא שאין מחוסר נתיצה טהור ורבנן סברי טמאים יהיו לכם מ"מ ורבנן נמי הכתיב יותץ ההוא לאידך גיסא דסלקא דעתך אמינא כיון דחבריה בארעא כגופא דארעא דמי קמ"ל ואידך נמי הכתיב טמאים יהיו לכם ההיא כדרב יהודה אמר שמואל דאמר רב יהודה אמר שמואל מחלוקת בהיסק ראשון אבל בהיסק שני אפילו תלוי בצואר גמל אמר עולא והיסק ראשון לרבנן אפילו תלוי בצואר גמל מתקיף לה רב אשי אי הכי אדמיפלגי בשברי תנור ליפלגו בתנור גופה השתא גופה לרבי יהודה לא הוי מנא שבריו מיבעיא אלא אמר רב אשי לעולם כדאמרן מעיקרא ובעושה מעשה טפקא ורבי מאיר לדבריו דרבי יהודה קאמר לדידי אפילו בעושין מעין מלאכה אלא לדידך אודי לי מיהא דכהאי גוונא מלאכתו הוא ורבי יהודה לא דמי התם הסקו מבפנים הכא הסקו מבחוץ התם מעומד הכא לאו מעומד: העיד ר' יוסי משום רבי אליעזר בן יעקב על שברי תנור ישן שניטלין בשבת ועל כיסויו שאינו צריך בית יד: אמר רבינא כמאן מטלטלינן האידנא כיסוי דתנורי דמתא מחסיא דאין להם בית אחיזה כמאן כר"א בן יעקב: **מתני'** [יג]האבן שבקירויה אם ממלאין בה ואינה נופלת ממלאין בה ואם לאו אין ממלאין בה זמורה מבעוד יום דכיון דלא היה מוכן מבעו"י ליכא לדמויי לגלימי:

מחצלת גופה למאי חזיא. לרווחא דמילתא מפרש הכי אע"ג דלא בעי מעין מלאכה דאמר רב נחמן לעיל מרס קטנה מותר לטלטלה בחלר משום דחזיא לכסויי בה מגת:

הרי הן בכל הכלים הניטלין בחצר. לאו דוקא בחלר לרב נחמן ולרבא דשרו בכרמלית ורה"ר[א]:

בשעושין מעין מלאכתן. עושין מעין מלאכתן. והא דנקט תנור יתן דשברי תנור מדש אין רואין לכלוס:

בשברי דהאי תנור קמיפלגי. לפי מיכון זה תמיה הא דנקט תנור יתן דהיסק לאשון פליגי:

כמאן כר' אליעזר בן יעקב. ה"ה דה"מ למימר כרבי יוסי[ב] דשרי לקמן[ג] לטלטל כלים שאין להם בית אחיזה[ד] בכלי דחברינהו בארעא[ד] אלא[ה] משום דמשגח ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי:

ואזדו

מתני' האבן שבקירויה. לענין שוקעת במים, אלא היא צפה על פני המים ואין יכולין למלאות בה מים, וכשורצין להכבידה נותנין בתוכה אבן מהודקת [בדפנותיה] שלא תהיה מתנדנדת וממלאין בה מים מן הבורות, וזהו פ' האבן שבקרויה.

תורה אור השלם

1 וְכֹל אֲשֶׁר יִפֹּל מִנִּבְלָתָם עָלָיו יִטְמָא תַנּוּר וְכִירַיִם יֻתָּץ טְמֵאִים הֵם וְטְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם: ויקרא יא לה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ר' יהודה וכו' והמעל ניקוח בתוכו מלמעלה לאור: (ב) ד"ה מתקף וכו' הא' תנור סס"ל ואמ"כ מ"ר בתנור גופיה:

רבינו חננאל

פי' קרומיות, שירי מחצלאות שבלו. וזה שאמר ר' זירא אמר רב שירי פרוזמיות אסור לטלטלן בשבת, פרוזמיות פירושו טליתות, כדאמרינן התם רב יהודה רמי תכלתא בפרוזמא דאניש ביתיה, פי' תלא ציצית בטלית של אשתו, ופשוטה היא. ת"ר שברי תנור ישן, ס"א שירי תנור ישן, הרי הן ככל הכלים וניטלין בחצר דברי ר' מאיר, ר' יהודה אומר אין ניטלין. העיד ר' יוסי וכו'. ואמרינן במאי קא מיפלגי, בעושין מלאכה ואין עושין מעין מלאכתן. וה"מ לטעמיה דהוא ת"ק דמתניתין (וקי"ל) [דקי"ל] סתם משנה ר"מ דשרי אע"פ שאין עושין מעין מלאכתן. ור' יהודה לטעמיה דאסר ולא קא שרי אלא בעושין מעין מלאכתן. ואתקף עליה רבא ולא מצא פירוק, **ואוקים רבא** פלוגתיהו דשברין דהאי תנור, דכיון דתנינן בפרק המביא כדי יין ת"ר תנור וכירים חדשים הריהן ככל הכלים הניטלין בחצר אבל אין סכין אותן שמן וכו', הוצרכו להודיע כי תנור חדש הראוי לאפות בו ניטל בחצר ושבריו כיוצא בו. ומצאנו חלוקה בתנור חדש לענין טומאה והאומר, אינו מקבל טומאה סבר הרי הוא ככלי אדמה שאינן מקבלין טומאה, והאומר מקבל טומאה סבר הואיל ויתכן לאפות בו כלי גמור הוא ושבריו כיוצא בו, והואיל וככלים חשובין ניטלין. ופירשו חלוקתם לענין טומאה וה"ה לטלטול, דתנן נתנו ע"פ הבור או ע"פ הדות, ונתן שם אבן, ר' יהודה אומר אם מסיק מלמטה בבור והוא ניסוק מלמעלה, בקרקע ונגמרה מלאכתו ונעשה כלי לאפות בו ומקבל טומאה. ואם לאו, לא נגמרה מלאכתו והשוב הוא כקדירה שלא (בפת') [נעשת לתת] לה פת או לתת לתוכה תבשיל, שאין דרך התנור לאפות בו והוא תלוי. וחכ"א כיון שנתן בפי הבור אבן ויכול להסיקו על האבן הרי הוא יכול לאפות בו, והיא כלי לקבל טומאה. **וחלוקתן בזה**

לעזי רש"י

טובל"ש [טיולי"ש]. רעפים.

מוסף תוספות

א. [אלא] משום דאורחייהו דכלים להיות מצויים בחצר. תוס' הלמ"ש. ב. דמתני'. תוס' הלמ"ש. ג. ומס' בגמ'. תוס' הלמ"ש. ד. כגון תנור. תוס' הלמ"ש. ה. ניחא לי' כראב"י אע"ג דליתיה במתני'. תוס' הלמ"ש.

רב נסים גאון

דתנן נתנו על פי הבור או על פי הדות וכו'. זו המשנה במס' כלים בפרק ה' תנור שנתן בו עפר עד חציו מעפר ולמטה טמא במגע, מעפר ולמעלה טמא באויר. נתנו על פי הבור או על הדות וכו'. ועיקר זה הוא מה שנאמר בתורת כהנים, [אין] מה כלי חרש בשמו אף תנור בשמו, תנור שלא הוסק [תנור] שמו, ת"ל אך, מאימתי מקבל טומאה משיסיקנו כדי לאפות בו סופגנין. יותץ טמאים הם, את שיש לו נתיצה יש לו טומאה ואת שאין לו נתיצה אין לו טומאה.

רבינו חננאל (המשך)

הפסוק תנור וכירים יותץ, ר' יהודה סבר מדאמר קרא יותץ מכלל שצריך להיות בנוי ראם [לאו] אינו כלי, ורבנן סברי טמאים מ"מ ואפילו אינו בנוי. **תוספתא**, ומדה ר' יהודה בתנור שנתנו ע"פ הבור או ע"פ הדות ונתן שם אבן ומירחו בטיט מן הצדדים שהוא טמא, וחכ"א בין כך ובין כך טמא. ועל זו הדרך סוגיא דהא שמעתא. **ואתקף** לה רב אשי לרבא על זה שאמר, ולא מצא פירוק. והעמיד רב אשי דברי אביי וחזיק דבריו ולא כטעמו, אלא העמיד חלוקתם בשברי תנור שאופין עליהם מעשה טפקא, ופירושו שנותנין זה השבר ע"ג אבנים ומסיקין אש מלמטה ומרתיחין אותן השברין ומדביקין הפת מלמעלה. קי"ל **כר' אליעזר** דר"מ, דהא רבינא פירש דמטלטלינן כיסוי דתנורי כר' אליעזר. **מתני' האבן שבקירויה** כו'. פי' מביאין קרא יבישה ומוציאין בני מעיה ועושה אותה חללה, ועושין אותה כגון [נ"א: כמין] דרנוקא לדלות בה מים מן הבור, והיא קלה ואינה שוקעת במים, אלא היא צפה על פני המים ואין יכולין למלאות בה מים, וכשורצין להכבידה נותנין בתוכה אבן מהודקת [בדפנותיה] שלא תהיה מתנדנדת וממלאין בה מים מן הבורות, וזהו פ' האבן שבקרויה.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

זמורה שהיא קשורה בטפיח ממלאין בה בשבת [א]פקק החלון ר"א אומר בזמן שהוא קשור ותלוי פוקקין בו ואם לאו אין פוקקין בו וחכ"א בין כך ובין כך פוקקין בו: **גמ'** [ב]תנן התם אבן שעל פי החבית מטה על צידה והיא נופלת אמר רבה א"ר אמי א"ר יוחנן [ג]לא שנו אלא בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור ורב יוסף א"ר אסי א"ר יוחנן לא שנו אלא בשוכח אבל במניח נעשה כיסוי להחבית אמר רבה [ד]מותבינן אשמעתין האבן שבקירויה אם ממלאין בה ואינה נופלת ממלאין בה ולא היא התם כיון דהדקה שויא דופן אמר רב יוסף ומותבינן אשמעתין אם לאו אין ממלאין בה ולא היא התם כיון דלא הדקה בטולי בטלה במאי קמיפלגי מר סבר בעינן מעשה ומר סבר לא בעינן מעשה ואזדו לטעמייהו דכי אתא רב דימי א"ר חנינא ואמרי לה א"ר זירא א"ר חנינא פעם אחת הלך רבי למקום אחד ומצא נדבך של אבנים ואמר לתלמידיו צאו וחשבו כדי שנשב עליהן למחר ולא הצריכן רבי למעשה ור' יוחנן אמר הצריכן רבי למעשה מאי אמר להו [ה]רבי אמי אמר צאו ולמדום אמר להו רבי אסי אמר צאו ושפשפום אמר להו איתמר ר' יוסי בן שאול אמר סואר של קורות הוה ור' יוחנן בן שאול אמר גשוש של ספינה הוה מ"ד גשוש כ"ש סואר ומ"ד סואר אבל גשוש קפיד עליה: זמורה שהיא קשורה כו': [ו]קשורה אין לא קשורה לא לימא מתניתין דלא כרשב"ג דתניא [ז]חריות של דקל שגדרן לעצים ונמלך עליהן לישיבה צריך לקשור רבן שמעון בן גמליאל אומר אין צריך לקשור אמר רב ששת אפי' תימא רשב"ג הכא במאי עסקינן במחוברת באביה אי הכי קא משתמש במחובר לקרקע למטה מג' רב אשי אמר [ח]אפי' תימא בתלושה גזירה שמא יקטום: פקק החלון כו': [ט]אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן [י]הכל מודים שאין עושין אהל עראי בתחלה ביו"ט וא"צ לומר בשבת לא נחלקו אלא להוסיף שר"א אומר אין מוסיפין ביו"ט וא"צ לומר בשבת [י]וחכ"א מוסיפין בשבת וא"צ לומר ביו"ט: וחכ"א בין כך ובין כך פוקקין בו: מאי בין כך ובין כך אמר ר' אבא אמר רב כהנא
בין

רש"י

זמורה. של גפן: **שהיא קשורה בטפיח.** פך ששואבין בו מן הבור או מן המעין: **ממלאין בה.** דשויא כלי להך זמורה: **ותלוי.** שאינו נגרר בארץ שהחבל שהוא קשור בו אינו מגיע לארץ: **אין פוקקין בו.** דמיחזי כמוסיף על הבנין: **בין כך ובין כך.** בגמרא מפרש לה: **גמ' תנן התם.** לקמן בהאי מסכתא: **האבן שעל פי החבית.** והוצרך ליטול מן היין שבתוכה: **מטה.** החבית על צדה והיא נופלת: **לא שנו.** דמותר לטלטל החבית והאבן עליה דקתני ואם היתה בין חביות שירא להטותה שם שלא תפול האבן על החבית שבצדה מגביה ומטה על צדה והיא נופלת: **בשוכח.** האבן עליה שלא במתכוין: **אבל במניח נעשית.** החבית בסיס לאבן שהיא דבר האיסור ואין מטלטל את החבית: **ורב יוסף א"ר אסי.** לקולא אמר ר' יוחנן לא שנו דהוצרך להטות את החבית ולא ניתן לטלטל האבן להדיא: **אלא בשוכח.** דלא נתכוין לעשותה כלי: **אבל במניח נעשה.** האבן כיסוי לחבית ומגלה אותה כדרכה: **אשמעתין.** על שמועה שלי שאמרתי במניח אין האבן נעשה כלי: **ממלאין בה.** אלמא אבן נעשה כלי: **דהדקה.** שקשרה יפה: **ואם לאו אין ממלאין.** ולא אמרינן נעשה כלי בהנחה בעלמא וקשיא לדידי דאמרי לעיל במניח נעשה כיסוי לחבית: **ולא היא.** לא קשיא לי דהתם הואיל ובלא קשירה לא חזיא למלאות דהא נפלה והאי לאו הדקה בטולי בטלה מתורת כלי גלי דעתיה דלא חשיב ליה אבל כיסוי חבית הנחה משויא ליה כלי: **ואזדו לטעמייהו.** ר' אמי ור' אסי: **נדבך של אבנים.** אבנים סדורות ומוקצות לבנין: **מאי אמר להו.** מאי מעשה הצריכן לרבי יוחנן: **לאו ולמדום.** סדרו אותם והשיבום כדי שלא נצטרך ליגע בהם למחר לפי שאין הזמנה במעשה [ה][כל דהו] מועלת לאבן לעשותה כלי ור' אמי לטעמיה דאמר לעיל אין אבן נעשית כלי בהנחה: **למדום.** כדאמרי' במו"ק (דף יב.) עושה להם למודים לסדר נסרים על פי הבור: **ושפשפום.** מן הטיט שיהו נאות לישב ולמחר תלמדום דבמעשה כל דהו נעשה כלי: **סואר של קורות.** הוה ולא אבנים: **סואר.** סדר של קורות חדשות שמסדרין אותן לבנין כדי שלא יתעקמו: **גשוש.** עץ ארוך שמגששים בו המים לפני הספינה לידע שהוא בעומקו שתוכל ספינה להלך בהן: **קפיד עליה.** שלא יתעקם ומייחד ליה מקום ומקצה ליה בידים. ואפי' לר"ש אסור לטלטלו דמוקצה מחמת חסרון כיס אפי' ר"ש מודה: **שאינה קשורה לא.** ואפי' יש עקמומית בראשה כעין מזלג שראוי לתלות בה טפיח ולמלאות וחיסב עליה: **שגדרן לעצים.** שחתכן להיסק: **צריך לקשור.** מע"ש: **באביה.** בגפן: **והא קא משתמש במחובר.** ואפילו קשורה מבעוד יום ליתסר: **למטה מג'.** סמוך לקרקע וכגון לשאוב מן המעין שאינו עמוק. ומותר להשתמש באילן למטה מג' כדאמרי' בפרק בתרא דעירובין (דף לד:) היו שרשיו גבוהין מן הארץ ג' לא ישב עליהם: **גזירה שמא יקטום.** שמא למחר תהיה לו ארוכה ויקטמנה מתוך שהיא רכה ונוחה לקטום ונמצא עושה כלי וחייב משום מכה בפטיש אבל בחריות לישיבה ליכא למיגזר הכי הלכך במחשבה סגי: **שאין עושין אהל עראי.** לפרוס מחצלת על ד' מחיצות או על ד' קונדסים להיות צל לאהל מן החמה. ודוקא גג אבל מחיצה לאו אהל הוא ושרי לפורסה לצניעות כדאמרי' בעירובין (ד' לד.) בעובדא דשמואל. ופקק החלון דמתני' [ט]משום דבנין קבוע הוא ומיחזי כמוסיף על הבנין: **להוסיף.** כגון שהיה מחצלת פרוסה עליהן וכרוכה ונשאר בה אויר ולמחר פושטה דומיא דפקק דמוסיף בעלמא הוא:
בין

תוספות

ואזדו לטעמייהו. תימה היכי הוה רבי אסי לטעמיה אדרבה פליגי דהכא קאמר ר' אסי נעשה כיסוי לחבית בהנחה גרידא בלא שום מעשה וגבי נדבך אמר ר' אסי לאו ושפשפום אמר להן דהיינו מעשה שהצריכן רבי[א] ועוד קשה גבי נדבך קאמר דסגי בשפשוף ולקמן גבי כיסוי כלים א"ר אסי א"ר יוחנן והוא שיש בהם תורת כלי ויש לומר דכיסוי חבית סגי לה בהנחה שדרכו לעשותו כל דהו דלא בעי תיקון ומעשה גמור כשאר כיסוי כלים ונדבך של אבן מסותת ומרובע לבנין סגי להו בשפשוף שאין צריך עוד תיקון ומ"מ הוי ר' אסי לטעמיה דכי היכי דמיקל רבי אסי גבי נדבך ה"נ הכא והא דקאמר ר' אסי בפרק במה טומנין (לעיל דף נ.) חריות של דקל ישב אע"פ שלא קשר התם רב אשי[י] גרסינן אי נמי ראויין הם לישיבה טפי מאבנים: **הכל** מודים שאין עושין אהל עראי בתחלה. פי' בקונ' דלא אסיר אהל אלא למעלה בגג אבל בדפנות לא כדמוכח בעובדא דשמואל בכל גגות (עירובין דף לד.) דאיתמר חצר כותל שנפרצה רב אמר אין מטלטלין אלא בד' אמות ושמואל אמר זה מטלטל עד עיקר המחיצה וזה מטלטל עד עיקר המחיצה והא דרב לאו בפירוש איתמר אלא מכללא דשמואל הוה יתיב בההוא חצר נפל גודא דביני ביני אמר להו שמואל שקולו גלימא נגודו ליה אהדרינהו רב לאפיה כו' ושמואל למה ליה למיעבד הכי האמר זה מטלטל עד עיקר המחיצה כו' שמואל לצניעותא בעלמא הוא דעבד[ב] אלמא משמע דאהל דדפנות שרי למיעבד הכי ורב שהיה מקפיד לאו משום עשיית אהל דשרי כדפרישית אלא הוה קפיד אמאי דהוו מטלטלין גלימא ד' אמות בחצר וקשה דע"כ שייך איסור אהל אפילו בדפנות כדאיתא בעירובין בפרק מי שהוציאוהו (דף מד. ושם) גבי עשיית דופן סוכה דפריך התם והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הכל מודים שאין עושין אהל עראי בתחילה ומשני הא בדופן שלישית והא בדופן רביעית[ג] אלא נראה לר"ת דשפיר שייך בדפנות אהל היכא דמחיצה מועלת להיתר[ד] ולהכי בדופן שלישית דהויא מחיצה ומכשר ליה לסוכה חשיב עשיית אהל בתחלה אבל דופן רביעית אינה אלא תוספת בעלמא הואיל וכבר הסוכה היתה כשרה ועיקר פלוגתין דר"א ורבנן איתא באהל כבעשיית דופן דפקק החלון משמע בחלון שבכותל דאי בגג איירי הוה ליה למימר ארובה כמו ששנינו משילין פירות דרך ארובה (ביצה דף לה:) ומיהו באהל שבגג נמי פליגי כדמוכח לקמן בפרק תולין (דף קלז:) דמייתי הך גבי תליית משמרת שהיא כעין גג וכן משמע בפרק בתרא דעירובין (דף קב.) דאמר הנהו דיכרי דהוו בי רב הונא ביממא בעו טולא ובליליא בעו אוירא אתא לקמיה דרב אמר ליה כרוך בודיא ושייר בה טפח דלמחר הוא מוסיף על אהל עראי ומותר ומשמע דהיינו נמי תוספת אהל עראי דפליגי רבי אליעזר ורבנן ועובדא דשמואל דכל
דכל

עין משפט נר מצוה

לח א מיי' פכ"ה מהל' שבת הלכה יז סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שח סעיף כב וסימן שט סעיף ד:
לט ב מיי' שם הל' כא סמג שם טור שו"ע או"ח סימן שח סעיף כא:
מ ג ד מיי' פכ"ג מהלכות שבת הלכה ז:
מא ה מיי' פכ"ב מהל' שבת הלכה כז סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שטו סעיף א:
מב ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:

מוסף תוספות

א. [ו]הו"ל למימר בנדבך של אבנים דבישיבה לחודה יהיו מוכנים בלא שום מעשה. תוס' הרא"ש. ב. משמע שאם היה שמואל אוסר לטלטל כרב לא הוה קשה מידי דהיכי שרי למיעבד הכי. תוס' עירובין מד. ד"ה פקק. ג. פי' דבדופן ג' אסור ובדופן ד' מותר משום דסוכה של מצוה היא דסגי לה בג' מחיצות, דאלמא אף בדופן שייך אהל ארעי. ריטב"א. ד. טלטול או להכשיר הסוכה. תוס' הרא"ש.

רב נסים גאון

אי הכי קא משתמש במחובר למטה מג'. מכלל כי מה שיהיה מדבר המחובר לקרקע קרוב מהארץ פחות מג' טפחים מותר להשתמש בו ואין איסור משום שבות [רק] מה שהוא גבוה מן הארץ ג' טפחים. ותמצא עיקר זה במשנה במס' עירובין בפרק המוצא תפילין [דף צט] אילן שהוא מיסך על הארץ אם אין נופו גבוה מן הארץ ג' טפחים לא ישב עליהן. ודבר זה אין בו חלוקה, אבל חלקו רבא ורב ששת בשרשי אילן הבאים מלמעלה מג' לתוך ג'. ובפ' בכל מערבין [שם דף לג] תניא נתנו באילן בתוך ג' מותר לטלטל.

סליק פרק כל הכלים

רבינו חננאל

וזה שאמר רבי צאו ולמדום עשו להן לימודים, יש מי שאומר עיינו בהן, כלומר לימוד בלא מעשה. וי"א לימודים, כגון זה ששנינו במסכת משקין, ר' יהודה אומר עושה לו לימודים בשביל שלא יחמיץ, והן כיסויין עצים ועליהם טיט שרוצים מעשים. וראייתן הא דגרסינן בבמה טומנין תני רבה בר רב הונא קמי דרב חריות של דקל שגרדום לעצים ונמלך עליהם לישיבה צריך לקשר, רשב"ג אומר אין צריך לקשר, ואמרינן מאן תנא דפליג עליה דרשב"ג, ר' חנניה בן עקביא היא, שהלך למקום אחד ומצא חריות של דקל שגרדום לעצים וכו'. מתני' זמורה שהיא קשורה בטפיח כו'. זמורה היא כגון [נ"א: כעין] אמיר והיא זמורה של כרם ארוכה כמו חבל, וטפיח הוא כלי [פי'] (ב)דלי. ואמרה המשנה אם זמורה זו היתה קשורה בזה הכלי, ממלאין בה בשבת שעשאה מאתמול במקום חבל ועשה בה מעשה. ואם לאו, אסור לחשב עליו בשבת להיותו בחבל. ואמרינן לימא מתניתין דלא כרשב"ג. דהא רשב"ג אומר בחריות שגרדן לעצים ונמלך עליהן לישיבה אין צריך לקשר. ופירק רב ששת זמורה זו מחוברת באביה, כלומר מחוברת בקרקע, ואם לא קשרה מאתמול לא ביטלה, ואינה דומה לחריות של דקל שהן גרודין. ואקשינן אי הכי היכי

מסורת הש"ס

א) לקמן קלז: עירובין מד. סוכה כז:, ב) [לקמן קמב: ע"ש], ג) [לעיל קכ: לקמן קמב: ע"ש], ד) [קידושין נ: וש"נ], ה) לעיל נ. ולקמן קכו:, ו) לקמן קלז: עירובין מד. פו:, ז) [תוספ' סוכה פ"א], ח) [מהר"ם ועי' רש"א], ט) גי' רש"ל הוי למעלה בגג ולא מן הצד אבל הר"ן מקיים פי' רש"י דהכא, י) נ"ל אסי. רש"א.

מוסף רש"י

פקק החלון. כגון ארובת הגג (לקמן קלז:). **בזמן שהוא קשור ותלוי.** שם כל שעה (סוכה כז:). **פוקקין בו.** כיון דמתוקן ועומד לכך אין זה לא בונה ולא מוסיף, **ואם לאו אין פוקקין בו.** דמוסיף הוא על סתימת אהל (שם) דדמי לבונה שמוסיף על סתימת הבית ואע"פ שארעי הוא שהרי יחזור ויפתחנו (ערובין מד.). **מטה על צדה והיא נופלת.** מטה חבית על צדה אם צריך ליטול מן היין והאבן נופלת ולא יטלנה בידים (לקמן קמב:). **אלא בשוכח.** ששכח האבן עליה בין השמשות ולא מדעת, אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור. ואסור להטותה שאף החבית מוקצה (שם). **מותבינן אשמעתין.** יש לי להשיב על דברי (קדושין נ:) אשמועת עצמנו (גיטין לח:) אלדידיה גופיה קא מותיב (מנחות מט.). **חריות של דקל.** ענפים קשים כעין משהוקשו שדרלות של לולבין ונפלו עלין שלהן קרי להן חריות (לעיל נ.). **שגדרן.** כל לקיטת תמרים קרי גדירה (שם). **צריך לקשור.** לקשרם יחד מבעוד יום להוכיח שלישיבה עומדים ואם לא קשרם יחד אסור לטלטלן למחר, דלא הוי יחוד במחשבה (שם). **הכל מודים.** ר"א ומחלוקתו שנחלקו בתוספת אהל ארעי גבי פקק חלון, דאיכא למ"ד פוקקין בו ואע"ג דמוסיף על אהל ארעי הוא, מודים שאין עושים את כל האהל לכתחילה (ערובין פו:). **אלא להוסיף.** כגון פקק זה שאינו אלא תוספת ארעי על האהל (לקמן קלז:) דאפילו רבנן לא שרו אלא להוסיף, וכגון פקק חלון תוספת בעלמא הוא (ערובין מד.).

רבינו חננאל (המשך)

משתמש במחובר. ופרקינן למטה משלשה, כדתנן היו שרשין גבוהין מן הארץ שלשה טפחים לא ישב עליהן. אם גבוהין ג' טפחים הוא דאסירו הא בפחות [מג'] מותר לישב עליהן, מיהא שמעינן דפחות מג' במחובר לקרקע כקרקע דמי ומותר להשתמש בו. ויש אומרים כי המים הם קרובים בפחות משלשה ולא אתי למחתך. רב אשי אמר אפילו תימא בתלושה, גזירה שמא יקטום. מתניתין פקק החלון, כגון מסך העשוי לסתום החלון בין אם הוא מבגד בין מזולתו, בזמן שקשור ותלוי פוקקין בו, ואם לאו אין פוקקין בו. גמ' אמר (רבא) [רבה] בר בר חנה א"ר יוחנן הכל מודין שאין עושין אהל עראי בתחילה ביו"ט ואין צ"ל בשבת, לא נחלקו אלא להוסיף. פי' שאם היה בו פקק פוקק במקצת החלון, ר' אליעזר אוסר למושכן כנגד כל החלון וחכמים מתירים, וזהו להוסיף. כיוצא בו בסוף המוצא תפילין הנהו דכרי דהוו לרב הונא דביממא בעו טולא ובליליא בעו אוירא, ואמר ליה רב כרוך בודיא עלייהו ושייר בה טפח ולמחר פרסיה עליהן, מוסיף על אהל(י) עראי הוא ושפיר דמי. וחכ"א בין כך ובין כך פוקקין בו. ומיבעיא לן מאי בין כך ובין כך, אמר רבה בר כהנא

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

בין קשור כו'. כלומר אפילו קשירה לא צריך: **והוא שמתוקן.** מוכן מאתמול לכך: **א"ל רבי ירמיה.** אמאי פשיט ליה מר לקולא: **נימא מר.** הלא פליגי רבנן הלא אתלויה דרבי אליעזר בעי קשור ותלוי ואפילו קשור אם רשאו גגרר לארץ חשיב ליה רבי אליעזר כשומטו מן הקרקע ובזה כו לבתחלה ורבנן אמרי ליה בין תלוי בין גגרר פוקקין בו ובלבד שיהא קשור: **דאמר רבה בר בר חנה.** בתלייה הוא דפליגי הלא בקשירה דמדמי לה לפלוגתא דגגר הגגרר והתם לדברי הכל קשור בעינן: **גגר.** ימד שמוקעין בחור שבמפתן ונועלין בו את הדלת: **הגגרר.** כדמפרש שקשור בחלת הלא שרשאו גגרר לארץ: **נועלין בו במקדש.** דכיון דקשור בו מיומד ועומד הוא לכך וכבר נגנה בנין זה מבעוד יום ואין בו הלא גזירת שבות מדבריהם ואין שבות במקדש[ב]: **ומומנה.** שאינו קשור כלל הלא כשהוא שומטו מן החור מניחו ע"ג קרקע הלכך כשמוקעו בשבת בונה הוא ואיסורא לחוריינהו הוא אף במקדש: **המונח מוכר במקדש.** דכיון דמתוקן מאתמול להכי לאו בונה הוא: **שקשור ותלוי.** דאשו העליון אבל ראשו התחתון מגיע לארץ: **מאן תנא גגר הגגרר.** אסור דבעי תרמי: **ר"א היא.** דאמר גבי פקק החלון תרתי בעינן מכלל דר' יהודה כרבנן אלמא רבנן קשירה בעו: **לי האי תנא.** דאפי' קשירה לא בעי כרבן שמעון בן גמליאל דאמר מתוקן בהזמנה בעלמא ואע"פ שאינו קשור: **שהתקינו.** שהזמינו: **אמר רב יהודה** גרסינן. ולא גרסינן ואמר: שיש

מסורת הש"ס

ע) עירובין קג., ב) [ש"ל מומר במקדש], ג) [מוספ' פט"ו], ד) [מתתיה סה.].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ר' יהודה וכו' פותח ונועל בו מדקתני פותח ונועל בו משמע:

גליון הש"ם

גמ' שנועלין בו במקדש אבל לא במדינה. עיין פי"ז מ"ד דכלים:

רבינו חננאל

בין קשור בין שאינו קשור אותו פקק פוקקין בו והוא שמתוקן, כלומר שהתקינו לפקק בו. היכי דמי תיקון זה כדאמרינן בסוף המוצא תפילין ד"ה סוכי קוצים וחבילי עצים שהתקינן לפירצה שבחצר, בזמן שקשורין וחלוין נועלין בהן בשבת ואין צ"ל ביו"ט. א"ל ר' ירמיה ולימא מר בין תלוי בין שאינו תלוי והוא שקשור, כלומר כבר נעשה בו מעשה לשום כלי. דאמר רבה ב"ב חנה א"ר יוחנן כמחלוקת כאן בפקק החלון כך חלוקתם בגגר הגגרר בקשור ותלוי בלבד, אבל לא לענין מקדש ומדינה. ותניא בסוף עירובין איהו גגר הגגרר שנועלין בו במקדש אבל לא במדינה, שומטו ומניחו בקרן זוית. דייקינן מינה מדקתני שומטו ומניחו, מכלל שאם הוא קשור שאם אינו יכול לשומטו ולהניחו בקרן זוית שאפר דמי. ואמרינן מאן תנא גגר הגגרר צריך להיות קשור ותלוי ר' אליעזר, והא ר' יוחנן סבר כי חכמים חלוקין על ר' אליעזר סבירא להו כר' יהודה דאסר בשאינו קשור ולא תלוי אבל אם הוא קשור אע"פ שאינו תלוי שרי. וא"ל ר' אבא לר' ירמיה אנא דאמרי והוא שמתוקן אע"פ שאינו לא קשור ולא תלוי, כי הא מתניתא דתני בקנה שהתקינו בעה"ב להיות פותח ונועל בו, ואמר רשב"ג מתוקן אע"פ שאינו קשור, ואמר משמיה דר' יוחנן הלכה כרשב"ג דקאי רשב"ג כחכמים. **ואקשינן** היכי אמר ר' יוחנן הילכתא כרשב"ג ורשב"ג שרי אע"פ דליכא תורת כלי עליו, ור' יוחנן

עין משפט נר מצוה

מג א ב מיי' פכ"ג מהלכות שבת הלכה ל ופכ"ו הלכה י סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שיג סעיף ח:

מד ג מיי' פכ"ג שם הלכה ז:

מוסף רש"י

גגר הגגרר. שקשור בחלת אבל אינו תלוי, שהחבל אחוך ומתוך שנגרר אינו נראה קקשור (עירובין קב.). **נועלין** בו במקדש. דשבות בעלמא הוא, דאינו בונה ממש הואיל וקשור לכך, אבל הואיל וגגרר ממזי כבונה, ואין שבות דרבנן במקדש, דלא גזרו שם (שם). המונח מותר במקדש. ר' יהודה סבר לאו בנין ממש הוא אלא דומה לבנין ובמקדש לא גזרו שבות (שם). **זה אף במדינה מותר.** הואיל וקשור אע"פ שאינו תלוי (שם).

מוסף תוספות

א. [ו]שייך עשיית אהל לכתחילה, ואעשיית מחיצות קפיד, והוי כדופן ג' של סוכה דחשבינן לי' (הכא) אהל. תוס' עירוכין מד. ד"ה פקק. ב. אבל לשמואל דשרי לשלטל לא חשיב אלא תוספת אהל כמו דופן ד' של סוכה דחשיב לי' תוספת משום דבלא"ה משתרי. תוס' עירוכין מד. ד"ה פקק. ג. שנועל ופותח בכל יום. תוס' הרא"ש. ד. [ו]אין שבות במקדש, [מ"מ]. ריטב"א. ה. [ד]לא כל השבותין שוין, כי יש שבות שגזרו במקדש. ריטב"ש. ו. א"כ. תוס' הרא"ש. ז. לר' יוחנן. ריטב"ש קנה: ד"ה אמר רבה בג"ח [וש מקשה בתוס']. ח. ודכ"ע מותר להוסיף באהל אדעי. ריטב"ש קנה: ד"ה אמר רבה בג"ח [וש מקשה בתוס']. ומאי דבעי [ר"א] קשור ותלוי משום איסור טלטול. מי' הכ"ן קנה: ד"ה לא נחלקו. ט. כדאמרי' בסמוך 'כמחלוקת כאן כך מחלוקת בגגר הגגרר'. רשב"א קנה: ד"ה הכל. י. אבל באיסור דבנין בעי תקון כלי. תוס' הרא"ש. יא. הא דקאמר 'מונח', כאן וכאן אסור' היינו בששני ראשים מונחים בארץ אע"פ שקשור. תוס' הרא"ש.

א בין קשור בין שאינו קשור והוא שמתוקן
א"ל ר' ירמיה ולימא מר בין תלוי ובין שאינו
תלוי והוא שקשור דאמר רבה בר בר חנה
א"ר יוחנן כמחלוקת כאן כך מחלוקת בגגר
הגגרר [ב]דתנן גגר הגגרר נועלין בו במקדש
אבל לא במדינה והמונח כאן וכאן אסור ר'
יהודה אומר המונח [ג]במקדש והגגרר במדינה
ותניא איהו גגר הגגרר [ד]שנועלין בו במקדש
אבל לא במדינה כל שקשור ותלוי וראשו
מגיע לארץ ר' יהודה אומר [ה]זה אף במדינה
מותר אלא איזהו שבמדינה אסור כל שאינו
לא קשור ולא תלוי ושומטו ומניחו בקרן זוית
ואמר רבי יהושע בר אבא משמיה דעולא
מאן תנא גגר הגגרר ר"א היא א"ל אנא
דאמרי כי האי תנא דתניא [ו]קנה שהתקינו
בעה"ב להיות פותח ונועל בו בזמן שקשור
ותלוי בפתח פותח ונועל בו אין קשור ותלוי
אין פותח ונועל בו רשב"ג אומר מתוקן אע"פ
שאינו קשור אמר רב יהודה בר שילת אמר
רב אסי א"ר יוחנן [ז]הלכה כרשב"ג ומי
אמר רבי יוחנן הכי והתנן כל כסויי הכלים

דכל גגות (עירובין לד.). דפריך ושמואל למה ליה למיעבד הכי וקאמר זה מטלטל כו' לאו משום דאי הוה אמר אין מטלטלין בו אלא בד' אמות דאז הוה ניחא ליה אלא אז נמי היה קשה היכי עביד הכי כיון דמתילה מתרת לטלטל בחלר הוה כעשיית אהל ערלי בתחלה ואסור כדפרישית לעיל ומהאי טעמא היה מקפיד רב דס"ל שאין מטלטלין אלא בד'[א] אלא משום דהס"ס ידע דסבר שמואל דזה מטלטל עד עיקר המתילה[ב] ניחא למיפרך למה הולרך לעשות מחילה: **בין** קשור בין שאינו קשור והוא שמתוקן. גרלה לר"ת דלאו בתיקון של מעשה אלא במחשבה בעלמא כדמוכח לקמן דאמר כרשב"ג ס"ל דאמר מתוקן אע"פ שאינו קשור דהיינו במחשבה ומשמע לגמרי ס"ל כוותיה דגבי ר' יוחנן דוקא הוא דאמר בסמוך סבר לה כוותיה בחלת ופליג עליה בחלת ופריך ולימא מר בין תלוי בין שאינו תלוי והוא שקשור כרבי יהודה דבעי קשירה ועטעמא דמשום שלטול ולא משום בנין לפי משום בנין מאי דאיה מנגר שלרך קשירה לפקק והא בפקק לא שייך בנין אלא תוספת אהל ערלי ומוספת אהל ערלי שרו רבנן בלא שום קשירה כדמוכח במי שהוליאוהו (שם מד.): **והמונח כאן וכאן אסור.** פי' רש"י שבמתוקנו בשבת בונה הוא ואיסורא לחוריינהו איכא ואינו משמע שיהא בו איסורא לחוריינהו כיון שאינו מבטלו שם[ג] אלא גרלה לר"ת דכולה מילתא בגגר הגגרר ליכא איסורא אלא משום טלטול וכי היא דקנה שהתקינו בעה"ב להיות פותח ונועל בו דמיירי משום טלטול ואפ"ה בעי ר"א קשור ותלוי יותר משאר כלי תשמיש שדי להם בתיקונם לפי שהם תשמיש בית מידי דהוי איסור קרקעות שהממילו בהם להליכים בית אחיזה אע"ג דהני משום שבות[ד] נאסר טלטולם במקדש[ה] בקנים וממקלות דלעיל אבל משום בנין ליכא איסורא כלל אפילו מדרבנן וקשה לר"ת[ו] מנלן[ז] דאפליגו רבי אליעזר ורבנן בתוספת אהל ערלי כיון דאפליגו בטלטול דילמא בחד הוא דאפליגו[ח] ותירץ ר"ת בספר היראה דל"ל דהוה ליה למנקט פלוגתייהו במילתא דלא שייכא ביה תוספת אהל כי הניא דגגר הגגרר ומדנקט פלוגתא בפקק החלון דשייך ביה תוספת אהל ש"מ דפליגי בהאל ולילא למימר דדווקא בהאל פליגי ולא בטלטול דהא בהניא דגגר לא שייך אלא איסור טלטול אפ"ה איפלוג בה ר"א ורבנן[ט] דע"כ איבעי לן למימר דת"ק דגגר סייגו ר"א דרבנן שרו אפילו בפקק החלון כ"ש בגגר דלא שייך איסור אהל אלא איסור טלטול אלא ודאי בתרתי פליגי דר"א אסר בפקק החלון ומשום טלטול בשאין תורת כלי גמור עליו ואפי' יש עליו תורת כלי גמור כגון שיש לו בית יד אסור מ"מ משום תוספת אהל ערלי כיון דבטלי' בפקק ורבנן שרו אפי' אין עליו תורת כלי דלית להו לא משום טלטול ולא משום אהל: **רבי יהודה אומר כו'.** ובעירובין מסקינן אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יהודה וקשה לר"י דהא שמואל גופיה סבר לעיל בפרק במה טומנין (דף נ.) גבי חריות של דקל שגדלן לעצים דבמחשבה בעלמא סגי דאיתמר רב (יהודה) אומר קושר ושמואל אמר חושב ואמר התם דשמואל ס"ל כרשב"ג דאמר חריות של דקל שגדלן לעצים ומלך עליהן ליטיבה ל"ל לקשר וא"כ היכי קאמר הלכה כרבי יהודה דבעי קשירה משום איסור טלטול הא לא שייך איסור בנין בהניא דגגר הגגרר אלא איסור טלטול ומשום איסור טלטול בעי רבי יהודה קשירה כדפירשתי וליכא לפרושי דבגגר הגגרר דהכא לאפוקי מאיסור בנין הוא דבעי קישור אבל משום איסור טלטול לא הוה בעי קישור אלא במחשבה בעלמא כרשב"ג א"כ מאי קא מהדר ליה ר' אבא בר כהנא לר' ירמיה אלא דאמרי כי האי תנא כו' דילמא מאי דלא בעי התם דשב"ג אלא מתוקן אע"פ שאינו קשור היינו משום דהתם ליכא אלא איסור טלטול דהתם ודאי לא מיירי מידי בבנין דקאמר קנה שהתקינו בעה"ב להיות פותח ונועל[ט] ומדקתני פותח ונועל משמע שאינו נועל בתוכו קנה עצמו דהוה ליה למיתני שהתקינו לנעול בו אלא משמע שהוא בענין מפתחות אלנו שים מהם שמושכין המנעול שבדלת לכאן ולכאן כך הקנה מושך המנעול אבל הקנה עצמו אינו במקום המנעול א"כ פשיטא דהכ"ג לא שייך בנין בהאי קנה אלא משום איסור טלטול הוא' ומיהו אין ראיה מזה דבהאי קנה מיירי כדפרישית מדקתני פותח ונועל דהא הכ"ג קתני בתוספתא חביני עצים וסוכה של קוצים שעשאן לא לפירלה ולאחר אם היו קשורות ותלויות פותחין ונועלין בהן אם לאו אי' מיהו אומר ר"י דאפילו הוה מפרש דהיא דקנה שהתקינו כו' דשייך ביה בנין ובמקום מנעול הוה ולהכי פשיטא מינה רבי אבא בר כהנא דס"ל כרשב"ג דאמר דבי הוי מתוקן אע"פ שאינו קשור נפיק מתורת איסור בנין לא הוי אתי שפיר (דה"ל) מדקאמר הס"ס בסמוך וכ"ת הכא נמי דאיכא תורת כלי עליהן והתניא חריות של דקל כו' והיכי מוכח מהניא דחריות של דקל דהא דאמר מתוקן אע"פ שאינו קשור היינו בלא תורת כלי אלא במחשבה בעלמא דלמא באיסור טלטול הוא דלא מצריך רשב"ג אלא מחשבה אבל באיסור בנין הוה בעי שיתקנוהו ויכינוהו ויעשו בו מעשה שיהא תורת כלי עליו על כן נראה לר"י דבהכי פליגי רבי אבא בר כהנא ורבי יוחנן ורב יהודה דעירובין (דף קנ.) דאיתנו סבירא להו דבהניא דגגר לא שייך אלא איסור טלטול ואיהו ס"ל דשייך בנין בגגר הגגרר ולהכי בעי קישור לאפוקי מאיסור בנין והשתא אתיא שמעתין שפיר דלא מייירי מידי באיסור בנין לא בההוא דגגר ולא בהניא דקנה והשתא נמי הניא דקנה משום טלטול. מ"ר:

שקשור ותלוי וראשו מגיע לארץ. פירוש דאשו העליון תלוי ודאשו התחתון מגיע לארץ כדפירש בקונטרס ונראה לרשב"א דאפילו שני הראשים מונחים לארץ אלא שקשור דשרי במקדש והאי דנקט בהאי גוונא לאשמעינן דאפ"ה אסור במדינה והשתא אתי שפיר הא דתנן במשנה והמונח כאן וכאן אסור היינו שאינו קשור ולא תלוי כלל דאי אמרת דוקא נקט דאשו מגיע לארץ אבל שני הראשים מונחים בארץ אסור במקדש אע"פ שקשור אם כן[א] השתא לא הוי מונח דרבי יהודה כמונח דתנא קמא דמונח דרבי יהודה על כרחיך היינו שאינו לא קשור ולא תלוי ושומטו ומניחו בקרן זוית דאי אמרת כמו מונח דת"ק שני הראשים מונחים בארץ אלא שקשורין היכי קאמר המונח במקדש הוה אפילו במדינה שרי דלא אסר רבי יהודה אפילו במדינה אלא דוקא שאינו קשור כלל:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות